

OPRICHTING VAN DE SDAP

In het gebouw "Atlas" te Zwolle werd op 26 augustus 1894 een vergadering gehouden "tot regeling der organisatie van alle democratische socialistten, dat wil zeggen van diegenen, die zoowel op politiek als op economisch gebied het gemeenschappelijk bezit der productiemiddelen nastreven en dus ook het kiesrecht willen veroveren en gebruiken als wapen in de klassenstrijd". Het standpunt dat via parlementaire weg ook het socialistische ideaal nagestreefd moest worden, veroorzaakte een scheuring in de socialistische beweging. De Sociaal Democratische Bond verwierp de parlementaire weg (van parler en mentir) en wilde niet aan verkiezingen deelnemen.

Het ontstaan van de SDAP was op die datum een feit; men begon met 56 leden. Echt parlementair was de SDAP nog niet. Bij de kamerverkiezingen in 1913 werden 18 zetels behaald. De confessionelen verloren de meerderheid en links zou kunnen regeren met de liberalen. Het SDAP-congres besloot met 376 tegen 317 stemmen niet te gaan regeren. Zitting nemen in het parlement kon wel als strijdmiddel gebruikt worden, als mogelijkheid om eisen gerealiseerd te krijgen; deelname aan een kabinet is onmogelijk.

De grote voorman van de anarchisten, later marxisten, en nu wellicht horizontalen, was Domela Nieuwenhuis. Van hem is de uitspraak "Mogen de socialistten begrijpen, dat de vrijmaking der arbeiders het werk moet zijn van de arbeiders zelve en dat als de meneeren en mevrouwen het voor hen moeten opknappen, er niets van terecht komt" Schimpend sprak men in de anarchistische beweging dan ook over de SDAP als over de Sociale Dominees en Advocaten Partij. In Vlissingen, zo is uit het onderzoek van Bert Altena gebleken, hingen de socialen sterk aan het anarchisme. De SDAP-afdeling werd pas in 1906 opgericht en heeft jarenlang een kwakkelend bestaan geleid. In Middelburg, daarover heeft Meertens gepubliceerd, werden belangrijke initiatieven genomen door "meneeren en mevrouwen". Reeds in 1898 werd daar een SDAP-afdeling opgericht, die al snel een grote en bloeiende afdeling werd. Over de wijze waarop de Goese SDAP-afdeling tot stand kwam is weinig bekend. Daarover gaat het volgende deel.

HET SOCIALISME KOMT NAAR GOES

Omstreeks 1870 komt Nederland in de greep van het moderne kapitalisme en begint er bij de arbeiders het bewustzijn te ontstaan dat ze gezamenlijk een maatschappelijke klasse vormen. Dit proces van bewustwording ontstond uiteraard het eerste op die plaatsen waar vroege industrialisatie aanwezig was en in de veenkoloniën. Op deze plaatsen waren de wantoestanden het grootst. Als reactie op deze toestanden ontstond in 1870 een "Comité ter bespreking der sociale questie". In het comité had een inwoner van Goes zitting, te weten Mr. M.J. de Witt Hamer. Deze De Witt Hamer was in 1866 gepromoveerd op een studie over coöperatieve arbeidersverenigingen getiteld: "De Arbeidersvereeniging". De Witt Hamer trachtte, zodra hij na zijn studie weer in Goes woonde, zij ideeën in praktijk te brengen en begon met enkele gelijkgestemden een serie lezingen te houden voor "handwerkslieden, neringdoenden en arbeiders".

De huisvestingssituatie in Goes was zeer slecht. De Witt Hamer schreef in de Goesche Courant: "Ook in Goes is het gebrek aan woningen groot, men zou kunnen zeggen: dikwijls is de man niet het hoofd van een huisgezin, maar slechts het eerste varken in het varkenskot". Ook de medicus Dr. K. Broes van Dort publiceerde over de woningtoestanden in Goes in zijn boekje "Bijdrage tot de kennis der sterfte van Goes over 1830-1859". -citaat-

De Witt Hamer slaagde erin enkele geschoolde arbeiders voor een coöperatieve vereniging te interesseren en er werd opgericht de "Goesche Arbeidersvereniging" met als doelstelling "De leden goede en goedkope huisvesting te bezorgen uit door hen bijeen gebrachte gelden, teneinde

hunne stoffelijke welvaart te bevorderen". Dit was de eerste consumentenorganisatie en ook woningbouwvereniging in Nederland.

Arbeiderszelfbestuur is niet eenvoudig. Om te beginnen werd geen Koninklijke goedkeuring op de statuten verkregen. Daardoor ontbrak rechtspersoonlijkheid. Ook lukte het niet goed om voldoende kapitaal bijeen te brengen. Sommige leden vonden dat de vereniging maar omgevormd moest worden tot een kolenvereniging. De meerderheid besliste anders en dank zij de steun van De Witt Hamer werd uiteindelijk rechtspersoonlijkheid verkregen onder de naam: Bouwvereniging "Help U Zelfen", door en voor arbeiders te Goes. Op 28 mei 1872 was het zover dat de eerste steen voor vier woningen aan de vest, nu Van der Spiegelstraat, gelegd kon worden.

Ook op andere terreinen komen arbeidersinitiatieven tot stand. In 1880 wordt in Goes opgericht de "Werkliedenvereeniging Eigen Hulp". Doel van de vereniging is het verstrekken van ondersteuning bij ziekte. Men kon ook buitengewoon lid worden; dr. A.W. van Kampen (directeur der H.B.S.), dr. F. C. W. Frowein (leraar) en M. J. Marees van Swinderen (wethouder) werden direct buitengewoon lid. De laatste was een zwager van De Witt Hamer. Zij hielpen deze prille vereniging met raad en daad.

Van Campen schrijft in een brief in de Goesche Courant dat het niet alleen in het belang van de arbeider is dat de vereniging tot stand komt en bloeit. "Want zij is een wapen dat pauperismus bestrijdt, en zijne bestrijding is voor allen zonder onderscheid wenschelijk". Hij wekt speciaal de werkgevers op zich als buitengewoon lid aan te melden: "Zoo zult gij, de werklieden helpende, totdat zij zichzelf eenmaal geheel alleen kunnen helpen, tevens u zelf helpen". Dat laatste sloeg erop dat, wanneer arbeiders een ziekteverzekering hebben, doorbetaling bij ziekte door de werkgever niet meer nodig is.

De vereniging bestond nog maar een jaar toen er ernstige problemen ontstonden. Moest men zich aansluiten bij het landelijke Algemeen Nederlandsch Werklieden Verbond of niet. In de vergaderingen werd er fel over gediscussieerd. Overigens meer tussen de buitengewone leden dan tussen de gewone (arbeiders-) leden. Dit leidde tot een uitgebreid commentaar in de Goesche Courant (26-2-1881): "Er is in onze gemeente een zeker comité, of liever een vereeniging van een paar personen, die zich wellicht nog geen comité heet, dat zich ten doel stelt om vooral op arbeidersgebied de nieuwe ideeën te doen doordringen, den werklieden nieuwe eischen en rechten te doen kennen, en de beweging levendig te houden, die hen wil doen begrijpen dat zij veel kunnen als zij hun eigen kracht leren kennen.

Die beweging nu, goed van beginsel, wordt te breed opgezet. Eerst een lezing van den heer Domela Nieuwenhuis, daarna eene voordracht van de heer Heldt, nu weer een van de heer De Rot. Wij zouden zoo gaarne hen willen toeroepen: vooral niet te veel ijver, want zo bereikt gij uw doel zeker niet! Zoo verflauwt de belangstelling, die er bestaan mocht, terwijl de opkomst bij de gehouden voordrachten reeds bewees, hoe weinig belang daarin gesteld wordt door de werklieden zelf. Door die belangstelling langzaam op te wekken zal men beter slagen, dan wanneer men met kracht en geweld en te plotseling die in het leven wil roepen."

Zo gaat het nog een tijdje door. Rustig, rustig aan. Ook enkele jaren wachten met het in behandeling nemen van het voorstel om de werkliedenvereniging "Eigen Hulp" aan te laten sluiten bij het A.N.W.V. En verder: "Ons dunkt: er moet alles vermeden worden, wat ook maar zweemt naar gezag of invloed uitoefenen door buitengewone leden, teneinde de gewone leden van "Eigen Hulp" meer zelfstandig te vormen. Er is al genoeg gepraat en geïntroduceerd door buitengewone leden; zoo lang dit gold de vereniging op dreef helpen lieten wij het nog daar, maar bedenkelijker voor het bestaan der vereeniging wordt dit, wanneer men telkens en telkens weer zich gaat mengen in aangelegenheden die de gewone leden onder elkaar moeten vinden."

Wie de buitengewone leden waren die zo influenceerden, weten we nog niet. Drie zijn eerder genoemd. In elk geval hadden ze de nodige contacten en haalden zij de genoemde sprekers naar Goes.

F. Domela Nieuwenhuis sprak op 25 februari 1881 over "Het socialisme, vorm der toekomstige maatschappij". Er zaten ongeveer 60 personen in de zaal. Op 29 maart sprak B.H. Heldt over: "Wat de werklieden zelf moeten doen om hun toestand te verbeteren, en wat van andere zijde gedaan behoort te worden." Hij pleitte voor verenigingen van arbeiders, op allerlei terrein: winkelverenigingen, spaarverenigingen, verenigingen ter bespreking van maatschappelijke vraagstukken. "Laten de werklieden dien weg opgaan, dan kunnen zij, maar ook alleen als zij zelf de handen aan het werk slaan, verandering en verbetering verwachten. Doch als zij zelf zich geen opoffering getroosten, kan men aan de regering niets vragen, want wat zal deze verrichten als deze zelf niets doen?"

De laatste spreker van het uitgenodigde drietal was Th. de Rot. Er zaten ruim 50 personen in de zaal. De krant schrijft erover: "De heer De Rot is een vurig spreker, die heftiger zich horen deed dan een zijner beider voorgangers. Hij mist de beschaving van den heer Domela Nieuwenhuis en de bedaarde tact van de heer Heldt." Zijn toespraak over de algemene politieke eisen van de arbeiders maakt, althans in het verslag, een wat warrige indruk. De heer Larsen, laarzenfabrikant, zegt er voorstander van geweest te zijn toen zijn arbeiders zich in "Eigen Hulp" gingen organiseren. Hij heeft grote bezwaren tegen verbreding van de doelstelling met leerplicht, algemeen stemrecht e.d. Hij formuleert kernachtig: "Wat heeft toch het geluk van den werkmans te maken met algemeen stemrecht? Waarom is leerplicht nodig? Om de kinderen te sturen naar de school, waar men leert dat een mensch een aap is. Als de werklieden allen Fransch, Engelsch en Duitsch kennen, dan wil tenslotte niemand meer achter een kruiwagen lopen." En later: "Hij protesteerde tegen al die opruij, en vond het beter dat men de werklui naar de kerk voerde."

In 1887 spreekt P.J. Troelstra over kinderarbeid, in 1891 Domela Nieuwenhuis over "Volk en wetgeving". In 1892 opnieuw Troelstra, over werkloosheid. Datzelfde jaar kwam Domela Nieuwenhuis opnieuw naar Goes en sprak over "Christendom en socialisme". In de discussie vraagt ene Elzinga het woord. Hij zegt kunstenaar te zijn. "Hij bestudeerde de karakters der menschen, wanneer ze voor hem poseerden, ten einde gefotografeerd te worden. Nu had hij twee koppen geteekend (die hij vertoonde), waarvan de eene den mensch die in God gelooft - met een glimlach op het gelaat, - de andere den socialist zonder geloof aan God, - met een stroef en terugstootend uiterlijk - voorstelde. Hij vroeg nu den heer Domela Nieuwenhuis vanwaar het kwam, dat de socialist zulk een terugstootend uiterlijk hebben en of dit niet gelegen is in hun ongelooft." Hij wilde de vraag stellen of een socialist tevreden kan leven.

In 1893 spreken voor de Sociaal Democratische Bond, afdeling Goes H. van Kol en Jan Stap. Het is duidelijk dat de verbreiding van de socialistische gedachte ook in Goes wortel begon te schieten. De volgende jaren spreken nog Troelstra, Wibaut, Van der Goes en Vliegen. Maar deze kwamen al op uitnodiging van de inmiddels opgerichte afdeling Goes van de SDAP.

AFDELING GOES VAN DE SDAP

De Middelburgse Courant vermeldt op 27 november 1901: "Te Goes is opgericht eene afdeling van de Sociaal democratische arbeiderspartij". Merkwaardigerwijze vermeldt de Goessche Courant hier niets over. Initiatiefnemer hiervoor was Ph. H. ter Meulen, propagandist voor de S.D.A.P. Men begon met acht leden; voorzitter werd een zekere P. Polderman. Hij komt niet voor in de bevolkingsadministratie van Goes en woonde dus waarschijnlijk in een van de dorpen. Secretaris werd J. D. Krijgsman, werkzaam als landmeter bij het kadaster. Het bestuur laat meteen van zich horen en schrijft eind december een brief aan de gemeenteraad. Het bestuur wenst adhesie te betuigen aan een brief van de timmerliedenvereniging om bij opdrachten van gemeentewerken een minimumloon en een maximum aantal wekelijkse uren voor de werknemers op te nemen. Het voorstel van het college is om het schrijven voor kennisneming aan te nemen: "Alle zaken de burgerij betreffende worden met bekwame spoed behandeld en geen dwang van buiten is daartoe nodig".

De afdeling organiseert veel lezingen, om de mensen bekend te maken met het socialisme. Ook wordt deelgenomen aan landelijke bijeenkomsten van de SDAP. P. Polderman wordt namens Goes afgevaardigd naar het Congres in Utrecht, A. Bruinshoofdt gaat naar een vergadering in Utrecht. In 1903 is J. Klene voorzitter, vermeldt de krant.

Vier maanden later wordt Krijgsman al overgeplaatst, naar Leeuwarden. In de huishoudelijke vergadering op 18 april 1902 wordt in zijn plaats H. van Vlierden tot secretaris benoemd. Verder wordt A. Bruinshoofdt tot tweede secretaris en tot penningmeester J. Vermeulen benoemd. De laatste is gevangenebewaarder. Er zijn dan tien leden. Nog drie maanden later wordt tot secretaris M. Geene benoemd, van beroep veldarbeider. Hij is weinig geletterd en wordt nadat hij in het voorjaar van 1903 de bloemetjes krachtig buitengezet heeft, uit het bestuur verwijderd. In dat jaar zijn er 11 leden. In 1904 is M. Pols secretaris, er zijn dan 14 leden. Al die bestuursmutaties doen de prille afdeling Goes natuurlijk geen goed.

Op 8 december 1906 wordt het Gewest Zeeland van de SDAP opgericht. Er zijn dan afdelingen in Middelburg, Vlissingen, Goes, Ouwerkerk, Terneuzen. In december 1907 vestigt A. W. Kloos zich in Goes. Hij is leraar en wordt direct tot secretaris benoemd. Helaas vertrekt hij in augustus 1911 naar Dordrecht.

Hierna gaat het kennelijk niet echt goed met de kleine afdeling Goes. Op 13 juni 1911 stelt het bestuur nog kandidaten voor de verkiezing van leden van Provinciale Staten en daarna wordt het stil. In de krant lezen we niets meer. Maar, op 18 maart 1913 lezen we in de Goessche Courant dat er in Goes (opnieuw) een afdeling van de S.D.A.P. opgericht is. H. Pols is voorzitter, F. Kakebeeke, is secretaris en H. G. van der Veen is penningmeester.

H. G. van der Veen is onderwijzer op school B. Daar werken ook de SDAP-ers A.M. Oosterhoff en mevrouw Schrijver-Waage. School B was de volksschool; school A was de school voor de meer gegoede burgerij. Hier werd ook Frans onderwezen. School C was de klompenschool, voor de mingevoerde burgerij, zoals dat heette. De sociale status blijkt ook uit de jaarlijkse verslagen van de Commissie tot wering van schoolverzuim. In 1913 bijvoorbeeld had School A geen ongeoorloofd schoolverzuim, school B had 4 kinderen die wel eens ontbraken en school C had maar liefst 24 kinderen die niet altijd naar school kwamen. Heel vaak meisjes, die thuis op moesten passen. F. Kakebeeke was fruitkweker, hij bracht geld mee en samen met de inzet van de onderwijzers kon de afdeling zich consolideren. In 1915 waren er al 66 leden. F. Kakebeeke verliet de SDAP in 1917 na de greep naar de macht van Troelstra.

In 1919 worden voor het eerst SDAP-ers in de raad gekozen: J. de Bie, werkzaam bij het Staatsspoor, wordt het gezicht en de woordvoerder van de twee man sterke SDAP-fractie. Zijn collega A. Blaas laat veel minder van zich horen. De SDAP behaalde overigens 211 van de 1521 geldige stemmen. De Bie dient meteen in de formele, eerste raadsvergadering, waarin normaal alleen de raadsleden de eed of de belofte afleggen en de wethouders worden gekozen, een motie in. De salarissen van de lonen van de gemeentewerklieden moeten omhoog. De motie wordt met 11 tegen 2 stemmen verworpen. Een jaar later pleit hij voor beperking van de salarisverlaging van het personeel van de Vakschool en voor wat gratis extra kolen voor arme gezinnen. Ook in 1920 bepleit De Bie uitvoerig de door de SDAP-fractie gewenste aanpassingen van de lonen. De Vrijwillige Landstorm, een rechtse club, wil in 1920 graag een leegstaand schoollokaaltje als kantoor gebruiken en vraagt toestemming aan de raad. De Bie en Blaas zijn tegen. Maar als de SDAP een klaslokaaltje wil huren voor het cursusonderwijs, is de rest van de raad niet enthousiast.

Ook kleine boeren/landarbeiders kunnen zich in de belangstelling van de SDAP verheugen. Het Burgerlijk Armbestuur (een soort uitvoerende tak van de gemeente; er was nog geen sociale dienst) hanteert veel te hoge pachtprizen. En ook het feit dat dit bestuur een "fooiensstelsel" hanteert: bededen krijgen voor Nieuwjaar, kermis e.d. iets extra's toegestopt, wordt als heel ouderwets gezien.

In 1922 wordt de kieswet gewijzigd en aangezien er zich in de raad van Goes een mutatie voordoet, blijkt plotseling een derde SDAP-er benoemd te moeten worden. Het is A. M. van Paassen.

In 1922 stelt het college aan de raad voor, dat de tuin van het Schuttershof niet verhuurd zal worden aan personen of verenigingen die in hun/haar optreden bedoelen tot aan te zetten tot ongehoorzaamheid aan het wettig gezag. De SDAP-fractie begreep natuurlijk wie hiermee bedoeld werd en stemde tegen. In 1917 was er ook al zo'n akkefietje. De SDAP-afdeling Goes schreef een brief aan de raad, ondertekend door A. M. Overhoff, voorzitter en J. de Die, secretaris, met het verzoek het verbod op het luidkeels venten van geschriften in te trekken. De raad ging hier niet op in. De vrijheid van meningsuiting bleek in beide gevallen bij het rechtse "wettig gezag" niet in goede handen.

De SDAP-fractie werd meer getolereerd dan geaccepteerd in de gemeenteraad. Er kleefde meer revolutionair elan aan de SDAP dan de Goese raad aankon. In 1922 sprak Buijs uit dat het tijd werd voor een vertegenwoordiger van de SDAP in het Burgerlijk Armbestuur en het Gasthuis, een sterk behoudende organisatie. Hij zou tot 1931 moeten wachten.

In 1923 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. De SDAP-lijst bestaat uit J. de Bie, P. Crucq, A. M. van Paasen, A. de Leeuw, A. Blaas, M. Heijnsdijk en P. Rijn. Het heel bescheiden optreden van raadslid Blaas heeft kennelijk tot gevolg dat hij lager op de lijst kwam. De Bie en Crucq worden gekozen. Crucq kwamen we eerder in de krant tegen; hij was secretaris van de Goese Bestuurdersbond. De Bie, werkzaam bij de Staatsspoorwegen, wordt per 1 september overgeplaatst naar Haarlem. Hij zal dus in de nieuwe raad geen zitting kunnen nemen. De S.D.A.P.-fractie zal daarom bestaan uit P. Crucq en A. Buijs. De laatste is timmerman-voorman bij een bouwbedrijf.

Bij de installatie van de nieuwe raad stemt de S.D.A.P.-fractie tegen alle benoemingen in de commissies en ook de wethouders kunnen niet op de socialistische stemmen rekenen. Crucq zegt verontwaardigd te zijn dat de leden van de S.D.A.P.-fractie overal buitengehouden zijn. Niemand van de andere raadsleden neemt de moeite hierop te reageren.

Het koningshuis, met zijn erfelijke troonopvolging, stond in die tijd niet erg in aanzien bij de SDAP. Zo ook in Goes. Als de koningin in 1924 op bezoek komt, ontbreken bij haar ontvangst de beide SDAP-raadsleden. In datzelfde jaar zijn er drastische bezuinigingen bij de overheid en dus ook bij de gemeente Goes. Het college stelt voor het salaris met 10 % te verlagen en het aantal te werken uren met 10 % te verhogen. De raad ziet er wel wat in, met uitzondering van de beide SDAP-raadsleden. Kennelijk zijn de raadsleden geschrokken van de reacties van gemeenteambtenaren op dit besluit en in de volgende raadsvergadering wordt voorgesteld de salarisvermindering niet door te laten gaan, alleen de werktijdverlenging. Ook hier is de SDAP-fractie tegen.

Bij de volgende verkiezingen in 1927 worden Buijs en Crucq opnieuw gekozen. Opnieuw speelt de kwestie van vertegenwoordigers van de S.D.A.P.-fractie in commissies en ook in het Burgerlijk Armbestuur en Gasthuis. Ondanks een uitvoerig pleidooi van Crucq ziet de raad niets in een S.D.A.P.-lid in deze besturen. Wel stond de raad toe dat er S.D.A.P.-leden in de diverse raadscommissie plaatsnamen. Het begin van acceptatie.

Op 6 januari 1931, het is crisistijd, komt de Goese raad in spoedzitting bijeen om te praten over de werkverschaffing. De raad draagt het college op werk voortaan door de gemeente zelf uit te laten voeren en daarbij werkelozen in te schakelen. Er zijn problemen ontstaan omdat het Burgerlijk Armbestuur zo zijn mogelijke werkopdrachten voor de bedeeden kwijt raakt. B. en W. hebben een eerder raadsbesluit niet ruimhartig uitgevoerd en hebben gewoon het Burgerlijk Armbestuur gevraagd publieke werken uit te voeren. Buijs en Crucq doen het voorstel om de post onvoorzien met 3000 gulden te verlagen en dit geld extra te wenden voor extra werkverschaffing. Het voorstel wordt verworpen.

In mei van dat jaar worden er Kamervragen gesteld over de wijze waarop in Goes publieke werken uitgevoerd worden. Gevolg is namelijk dat de arbeiders die deze werken als werkverschaffing voor de bedeling uitvoeren, niet onder de ziekwet vallen. Ook is het minimumloon niet van toepassing. De minister verzocht het gemeentebestuur de uitvoering van werken door de gemeente zelf te doen geschieden.

Ook bij de gemeenteraadsverkiezingen in 1931 worden Buijs en Crucq gekozen. De eerste weigert, om gezondheidsredenen zijn benoeming en in zijn plaats wordt dan J. S. Visscher benoemd. Het aantal SDAP stemmen bedraagt 800 (van de 4161).

Er sprake van toenemende politieke acceptatie van de SDAP. In het Burgerlijk Ambestuur wordt in oktober 1931 A. M. Overhoff benoemd, onderwijzer te Goes, bestuurslid van de SDAP in Goes en lid van Provinciale Staten.

In de raadsvergadering van november 1931 komt de SDAP-fractie terug op de wijze waarop de gemeente werkelozen inschakelt. Voorgesteld wordt onderscheid te maken tussen werkverruiming (normaal werk) en werkverschaffing (werk voor werkelozen). Bij werkverruiming gelden normale arbeidsvoorwaarden (zoals loon); bij werkverschaffing geldt een minimumloon. De discussie is zo nu en dan scherp, met persoonlijke aanvallen. Het college haalt uiteindelijk bakzeil en neemt het voorstel van de SDAP over.

In 1935 worden opnieuw twee SDAP-ers in de raad gekozen: Crucq en Visscher. Visscher had het inmiddels gebracht tot secretaris van het Burgerlijk Ambestuur. Maar toen in 1935 nieuwe bestuursleden door de raad benoemd moesten worden, kwam de naam van Visscher op de voordracht van het Burgerlijk Ambestuur niet voor. Visscher had kennelijk inmiddels meer krediet binnen de gemeenteraad dan binnen het Ambestuur en de raad besloot een nieuwe voordracht te vragen. Daar kwam de naam van Visscher wel op voor en hij werd door de raad herbenoemd. De katholieke raadsleden mopperden wel dat er geen katholiek op de aanbeveling voorkwam, maar dat mocht niet baten.

Het gaat slecht met Goes in de crisistijd; inmiddels staat de gemeente onder direct financieel toezicht, er moet fors bezuinigd worden en Crucq merkt in de raad op dat het tijd wordt voor een linkse wethouder.

In 1939 merkt Crucq op dat zijn partij bij de wethoudersverkiezingen altijd blanco gestemd heeft. Nu zit de S.D.A.P. in de regering en wordt deze partij in Goes ook als gelijkwaardig beschouwd. Zijn fractie zal nu de wethouderskandidaten steunen. Het heeft twintig jaar geduurd voor het zover was. Een wethouder kwam er pas in 1945.